Gemeente Assen

Kaderbrief 2025

Assen, 13 juni 2024

Inhoudsopgave

1. Strategische ontwikkelingen 4
1.1 Ontmoeten 5
1.2 Opgroeien, Onderwijs & Bewegen 7
1.3 Meedoen 8
1.4 Ondernemen 10
1.5 Verduurzamen 12
1.6 Wonen 13
1.7 Organisatie & Financiën 14
2. Financieel perspectief 2025-2028 16
3. Financiële uitgangspunten 2025-2028 20

Inleiding

Halverwege deze raad- en collegeperiode hebben wij gekozen voor een kaderbrief waarin we vooruitkijken en terugblikken. In het bestuursakkoord van juni 2022 is vastgelegd dat het bestuursprogramma na twee jaar geëvalueerd wordt. Dit omdat wij voor een aantal projecten en programma's de resultaten na twee jaar wilden bekijken om een goed besluit te kunnen nemen over een mogelijk vervolg. En omdat wij veel financiële onzekerheid voorzagen vanwege aangekondigde kortingen van het Rijk op de gemeente-inkomsten.

Over de aangekondigde kortingen is meer duidelijkheid gekomen. Met de publicaties van de Rijksvoorjaarsnota 2024, de Meicirculaire 2024 en het op 15 mei 2024 gepresenteerde hoofdlijnenakkoord van de nieuwe coalitie constateren we dat er geen oplossing komt voor 2026 en verder. Er zijn lichtpuntjes, zoals het afschaffen van de opschalingskorting. Daar staat tegenover dat gemeenten hiervoor in 2025 een eenmalige prijs betalen. De positieve verwachtingen voor het komende jaar zijn daarmee gekanteld naar negatief.

Wij hebben voor de komende jaren balans gezocht. Dat gaat u teruglezen in deze kaderbrief. Balans tussen wat we de afgelopen jaren gedaan hebben en hoe we daarmee verder willen. Balans tussen ambities en verantwoord begroten. Wij zijn tevreden over de stand van zaken. Er is al veel werk verzet. Wij hebben met elkaar afgesproken door te gaan op de ingezette koers en ambitieniveau.

1. Strategische ontwikkelingen

De afgelopen twee jaren is er *daadkrachtig* gewerkt aan de ambities uit het bestuursakkoord. We liggen dan ook op koers om over twee jaar onze doelstellingen te behalen. En dat doen we zoveel mogelijk *dichtbij* onze inwoners en ondernemers. We zijn en blijven in gesprek met de stad. We hebben actief ideeën opgehaald en verschillende doelgroepen betrokken bij grotere vraagstukken. Daarbij zijn we ook op zoek gegaan naar nieuwe manieren van meedoen. Bijvoorbeeld als het gaat om onze jongeren.

Asser Ambitie Agenda

We hebben ook onze netwerken actief ingezet. Lokaal, regionaal, landelijk en in Europa zetten we ons in om kansen nog beter te benutten en Assen op de kaart te zetten. Om dit kracht bij te zetten hebben we samen met Ondernemend Assen en Vaart in Assen de Asser Ambitie Agenda opgesteld. Hierin laten we zien hoe we met onze lokale krachtsectoren bijdragen aan nationale uitdagingen. Onze kracht ligt daarbij in veiligheid, zorg en duurzaamheid.

Dit gaan we uitbouwen. Met als doelstellingen: 5.000 extra banen, 10.000 nieuwe woningen en Assen als bruisende studentenstad. Met deze stevige ambitie kijken we nadrukkelijk naar de Rijksoverheid. Assen moet centraal staan in Drentse plannen voor een sterker, slimmer en schoner Nederland. We gaan onze kracht en expertise aanbieden om oplossingen te geven voor uitdagingen waar Nederland voor staat. Dat vraagt langjarige investeringen om regionale verschillen teniet te doen, brede welvaart te versterken en te investeren in een betere leefbaarheid. Juist in Noord-Nederland.
We werken dit jaar een meerjarenprogramma uit. Daarin wordt duidelijk wat we gaat doen en wat de komende tijd nodig is om invulling te geven aan de Asser Ambitie Agenda.

Samenwerking

We zijn trots op hoe college en raad samenwerken. Wisselende meerderheden komen vaker voor en het is ook mogelijk om buiten de coalitie om voor of tegen een voorstel te zijn. We hebben er bewust voor gekozen om in het bestuursakkoord over een aantal thema’s geen afspraken te maken. Deze hebben we actief voorgelegd aan de raad zodat zij aan de voorkant al richting konden geven.

1.1 Ontmoeten

Werken vanuit de wijk

De inwoner staat voor ons centraal. Veel van onze opgaven pakken we daarom wijkgericht aan in onze wijkaanpakken. Dit is een gezamenlijk aanpak waarbij we inzetten op minder regels en minder loketten. We bundelen krachten en kwaliteiten in en buiten onze organisatie en zetten met partners als Vaart Welzijn en Actium visies om naar actie. Zo krijgen we samen steeds meer zicht op alle thema's die spelen in de wijken.

Ook de komende jaren gaan we met deze ambitie aan de slag. Uiteindelijk willen we voor elke wijk een wijkuitvoeringsplan opstellen. De raad heeft de wijkuitvoeringsplannen voor Pittelo en De Lariks al vastgesteld en deze gaan we uitvoeren. We hebben daarvan geleerd en komen ook tot de conclusie dat we deze collegeperiode niet voor alle wijken een wijkplan kunnen opleveren. Wij gaan ervan uit dat wij 6 wijkplannen kunnen maken en hebben besloten hiervoor de tijd te nemen. Onze ervaring is dat door dit met de inwoners gedegen te doen, mooie resultaten gehaald kunnen worden. Wij blijven hierin dus investeren.

Meedoen

Inwoners bouwen in Assen actief mee aan hun eigen stad. We hebben daarom de afgelopen twee jaar bij projecten en beleidstrajecten geëxperimenteerd met nieuwe instrumenten om participatie te organiseren. Dit heeft medewerkers bewuster gemaakt van het belang van participatie en hen geholpen bij de uitvoering. We blijven scherp op de afspraken die we van tevoren met inwoners maken. Aan het eind zorgen we voor een duidelijke terugkoppeling.

Samen met de raad is in 2023 een motiemarkt georganiseerd. Hierbij was er alle ruimte voor inwoners en andere betrokkenen om ideeën in te dienen. Dit heeft een aantal initiatieven opgeleverd waar wij ook een vervolg aan geven.

Ook gaan we in Assen werken met het uitdaagrecht. Bij het uitdaagrecht kunnen initiatiefnemers taken van de gemeente overnemen als zij denken het slimmer, beter, goedkoper of anders te kunnen doen. Hiermee worden wij 'uitgedaagd'. Inwoners en maatschappelijke organisaties krijgen zo de kans om hun idee te gaan uitvoeren.

Benaderbare gemeente

Wij willen als gemeente aanspreekbaar, dichtbij en betrouwbaar zijn. De afgelopen twee jaar zijn we daarom binnen het programma Dienstverlening aan de slag gegaan met het verder verbeteren van onze dienstverlening. Daarbij betrekken we onze inwoners en ondernemers actief. Zo hebben we met ondernemers een ondernemersreis gemaakt om te onderzoeken hoe onze processen nog klantvriendelijker en efficiënter kunnen. Ook hebben we met inwoners gesproken over de zoekfunctie op onze website en hebben we vervolgens de website vernieuwd.

Verder bieden we steeds meer digitale formulieren aan, naast onze persoonlijke dienstverlening. Ook hebben we de ‘Direct Duidelijk Deal’ ondertekend. Daarmee onderstrepen we dat onze inwoners en ondernemers mogen rekenen op goed leesbare informatie. Om dat te bereiken zijn er onder meer interne schrijfcoaches opgeleid en volgen alle schrijvende medewerkers een verplichte schrijftraining.

Het komende jaar gaan we aan de slag met het ‘Huis van de stad’. Daarmee maken we van ons stadhuis een gastvrije en toegankelijke ontmoetingsplek. Waar bezoekers zich welkom voelen en op een laagdrempelige manier met ons als gemeente in contact komen. Vanuit efficiëntie en kostenbesparing combineren we deze aanpassingen met de al benodigde investeringen in de duurzaamheid van ons stadhuis.

Veilige stad

Ontmoeting vraagt ook om een veilige omgeving. In 2023 is daarom een Uitvoeringsplan Asser aanpak straatintimidatie 2023-2026 opgesteld. In de komende jaren krijgt het uitvoeringsplan een plek in het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2028. De afgelopen jaren hebben we wel gezien dat er een groter beroep wordt gedaan op de boa’s van de gemeente. De aanpak van overlast in Kloosterveen en het veiligheidsrisicogebied in het centrum zijn daar voorbeelden van. Ook gaan we invulling geven aan het wijkuitvoeringsplan van De Lariks, waar het bevorderen van de sociale veiligheid een van de prioriteiten is. Wij gaan daarom het team versterken met 1 boa.

Nieuwkomers

In de afgelopen twee jaar mochten we veel nieuwkomers verwelkomen in onze stad. Zo hebben we opvang geregeld voor 792 Oekraïense vluchtelingen - verspreid over vier locaties - en 50 asielzoekers in een crisisnoodopvang. We hebben daarvoor locaties gezocht en ingericht en dragen ook zorg voor het beheer. Ook zorgen we voor de veiligheid en leefbaarheid op de locaties, verstrekken we leefgeld en bieden we zorg en onderwijs. Verder hebben we het COA ondersteund bij de tijdelijke opvang van vluchtelingen in de Expohal. Het komende jaar gaan we met het COA in gesprek over het AZC Schepersmaat, waar 1.000 vluchtelingen worden opgevangen. Onze ambitie is te komen tot een permanent AZC.

Statushouders en asielzoekers verdienen een goede start in onze stad. We zetten daarom extra in op inburgering. Door uitvoering te geven aan de samenwerkingsovereenkomst ‘Snellere Start, Sterkere Toekomst’ willen we inburgering versnellen. Doel van het project is asielzoekers een baan te laten vinden, waardoor ze sneller meekomen in onze samenleving. We werken daarin samen met het COA en Werkplein Drentse Aa (WPDA).

1.2 Opgroeien, Onderwijs & Bewegen

Jongeren

De gemeenteraad heeft de startnotitie ‘Beleid voor en door Jongeren’ vastgesteld. Hierin is voor meerdere beleidsonderwerpen uitgewerkt welke vraagstukken belangrijk zijn voor jongeren en hoe de gemeente jongeren hierbij wil betrekken. Op basis hiervan hebben we in de tweede helft van 2023 samen met jongeren de opzet van het jongerenbudget bepaald. Hier geven we in 2025 een vervolg aan.

In 2024 leggen we de resultaten van het onderzoek naar een jongerenvoorziening voor aan de raad. Jongeren in de gemeente Assen geven al langer aan dat ze behoefte hebben aan een plek om samen te komen. De onderzoekers zijn in gesprek gegaan met jongeren om een goed beeld te krijgen van hun wensen voor een fysieke ontmoetingsruimte.

Sporten en spelen

Iedereen moet kunnen sporten en spelen, liefst in de eigen buurt. We zijn daarom in de wijken Pittelo, Marsdijk, Centrum, Peelo en Noorderpark begonnen met de uitvoering van de visie op Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS). Samen met de buurtbewoners zijn we in gesprek over de verschillende speel- en ontmoetingsplekken in deze deelgebieden. Om het belang van sport te onderstrepen kiezen we er verder voor om uitvoering te blijven geven aan het Sportakkoord.

Eind van dit jaar gaan we evalueren, zodat we in 2025 een voorstel kunnen maken voor het vervolg van BOSS. Voor 2025 stellen we eenmalig een extra personeelsbudget beschikbaar voor de uitvoering van BOSS.

Onderwijs en arbeidsmarkt

Dankzij onder meer een gezamenlijke lobby met de provincie heeft de minister besloten om van Assen een lesplaats te maken voor Integrale Veiligheidskunde van de Thorbecke Academie. In september 2023 is de eerste jaargang in Assen begonnen. Het Drenthe College heeft de Veiligheid en vakmanschap-opleiding overgenomen van Noorderpoort. Ook deze opleiding wordt nu in Assen aangeboden. In Assen wordt daarmee op MBO- én HBO-niveau veiligheidsonderwijs gegeven. Beide onderwijsinstellingen zijn nu een doorlopende leerlijn aan het ontwikkelen.

1.3 Meedoen

Anders omgaan met zorg

Het programma Sociale Stad is gestart. Dit programma heeft als doel om in samenhang te werken aan een sociale stad en daarmee het leven van onze inwoners te verbeteren. Dat doen we vanuit vier thema's: het versterken van de bestaanszekerheid, het bevorderen van gezond gedrag, het versterken van de sociale basis in de wijken en het toekomstbestendig maken en houden van de zorg. Hierbij zijn Regelarme Stad en de Hervormingsagenda Jeugd belangrijke onderwerpen. We starten met een aanpak om problematische echtscheidingen te voorkomen. Ook komen we met een voorstel om zorg anders in te kopen en in te richten met minder regels en procedures voor inwoners en professionals

Hervormingsagenda jeugd

De problemen in de jeugdzorg zijn groot en urgent. Om dit aan te pakken is in juni 2023 de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 vastgesteld. Doel van het stelsel is om de kwaliteit van zorg te verbeteren. Het pakket aan maatregelen moet leiden tot lagere kosten. Een aantal van de voorgestelde maatregelen heeft Assen al doorgevoerd. Dit levert ons geen nieuw financieel voordeel op. We houden in het meerjarenperspectief rekening met oplopende kosten. Er komt een landelijke commissie die onderzoekt wat reële bezuinigingsmogelijkheden voor gemeenten zijn.

Wij willen de huidige financieringssystematiek voor de Jeugdwet en de taakstelling bij de Hervormingsagenda Jeugd opnieuw laten onderzoeken, efficiënter inrichten en daardoor zorgen voor financiële ruimte. Daarbij is het belangrijk dat we de zorg voor kwetsbare jeugd en kinderen kunnen continueren. De Drentse gemeenten en VNG blijven het Rijk hierop aanspreken.

Schuldhulpverlening en armoedebestrijding

We blijven ons inzetten om de bestaanszekerheid van onze inwoners te vergroten. Om dat te bereiken voeren we de 'Brede aanpak armoede en schulden' uit. Deze bestaat uit Vroegsignalering, Kindpakket en Maatwerkregeling gebruiksgoederen. De Meedoen-regeling voor volwassenen hebben we structureel gemaakt. Ook kopen we schulden bij jongeren op. De vraag naar deze ondersteuning neemt toe. We stellen daarom extra financieel regisseurs aan. Ook werken we toe naar de overgang van de GKB naar een verzelfstandigde organisatie op 1 januari 2025.

Maatschappelijke opvang

We werken met het Leger des Heils samen om te voorkomen dat mensen op straat moeten slapen. De komende jaren investeren wij in beveiliging, extra begeleiding voor dakloze jongeren en een uitbreiding van het aantal bedden. Ook kijken we naar de toekomstige huisvesting van de daklozenopvang en kortdurende opvang.

Participatie

Het Rijk wil toe naar een fundamentele herziening van de Participatiewet en werkt nog aan de uitwerking hiervan. Uitgangspunten van de nieuwe Participatiewet zijn: maatwerk, vertrouwen en een realistisch en positief mensbeeld. Samen met het Werkplein Drentsche Aa bereiden we ons voor op de nieuwe maatregelen die in het wetsvoorstel staan.

Onderwijshuisvesting

De raad heeft het Integraal huisvestingplan 2024-2039 vastgesteld. Wij vinden een goede huisvesting van het onderwijs belangrijk en daar gaan we ook de komende jaren mee aan de slag. Dat betekent zowel nieuw- als herbouw van scholen.

Mantelzorg

We vinden het belangrijk om te weten wat de wensen en behoeften van mantelzorgers zijn. Onder de groep mantelzorgers van 24 jaar en ouder is daarom het onderzoek ‘Mantelzorg in de gemeente Assen’ gehouden. Dit geeft een goed inzicht in de wensen op het gebied van toegankelijke ondersteuning en respijtzorg. Mantelzorgers verdienen onze waardering. We hebben daarvoor een mantelzorgwaardering, week van de jonge mantelzorger en dag van de Mantelzorg georganiseerd. Ook hebben we digitale innovaties ingevoerd, zoals de Mantelzorgapp. Daar gaan we de komende jaren mee door.

1.4 Ondernemen

Toeristisch Recreatieve Zone (TRZ)

We blijven ons inspannen voor een goede invulling van de TRZ. Zo voeren wij onder meer gesprekken met initiatiefnemers van de Expohal en onderzoeken we mogelijkheden van een tunnelijsbaan.

Economische agenda

We voeren de Economische Agenda uit. We investeren waar we al sterk in zijn en ontwikkelen dat waar we onderscheidend in kunnen worden.

Onderdeel van de Economische agenda is de Ruimtelijk Economische Visie. Deze bieden we in 2024 aan de raad aan. We hebben in deze visie ook al een aantal snel te realiseren doelen geformuleerd. Daar gaan we in 2025 mee aan de slag.

Stadsmarketing

Samen met bedrijven, instellingen en organisaties in onze stad blijven we met stadsmarketing actief uitdragen dat Assen een aantrekkelijke stad is om te verblijven, werken en ondernemen. Ook de komende twee jaren blijven we daarin investeren.

Kunst en cultuur

Kunst en cultuur is er in Assen voor iedereen. We hebben een cultuurcoach aangesteld. Zo dragen we bij aan de ontwikkeling van kunst en cultuuractiviteiten in de wijken. We hebben daarbij specifiek aandacht voor jongeren, waarvoor we extra financiële middelen ontvangen vanuit het Rijk. Ook gaan we onderzoek doen naar een mogelijke ontwikkeling van een theaterwerkplaats Kunstwerf Assen. Wij zijn positief over de komst van een TT-Museum en zijn onder voorwaarden bereid om daar eenmalig in te investeren.

Viering 80 jaar vrijheid

In 2025 is het 80 jaar geleden dat Nederland bevrijd werd. In dit speciale jaar ondersteunen wij organisaties in Assen bij het organiseren van herdenkingen en evenementen. Binnenkort komt de provincie met een projectvoorstel en budget voor 80 jaar bevrijding. Focus ligt vooral op Coevorden, Midden-Drenthe en Assen. In Assen dragen wij aan de diverse activiteiten bij. Wij stellen daar een extra budget van € 100.000 voor beschikbaar.

100 jaar Dutch TT, TT Festival 50 jaar

In 2025 is het 100 jaar geleden dat de eerste TT werd verreden. In datzelfde jaar bestaat het TT Festival 50 jaar. Het TT-circuit, TT-festival, Toeristisch Recreatief Platform, Vaart in Assen en Ondernemend Assen hebben de krachten gebundeld om hier een speciaal jaar van te maken met

bijzondere festiviteiten. Wij gaan het komende jaar een extra bijdrage leveren voor de jubileumfestiviteiten van beide evenementen. De provincie is ook betrokken bij de plannen voor 2025. Wij stellen daar een extra budget van € 400.000 voor beschikbaar.

1.5 Verduurzamen

Duurzaamheid

De gemeenteraad heeft in het najaar van 2023 de visie Klimaatadaptatie vastgesteld. Deze visie richt zich op het tegengaan van hittestress, droogte en wateroverlast en op waterveiligheid. We nemen op het gebied van water sinds enkele jaren gerichte maatregelen, zoals de technologische inrichting onder het Koopmansplein voor het bufferen en afvoeren van overmatig regenwater.

We zijn goed op weg om de gestelde klimaatdoelstellingen voor 2030 en 2050 te halen. Assen loopt landelijk voorop met zon-op-dak bij woningen. Verder ondersteunen we met het Altijd Goed-plan inwoners bij de verduurzaming van hun woning en openen we vijf Asser Energieloketten. Ook de projecten Energie Armoede, Witgoedwissel en proeftuin de Lariks zijn in uitvoering. En we werken nauw samen met het Fixteam Drenthe en Flexteam Drenthe.

Wij vinden haalbare en betaalbare warmte voor inwoners en bedrijven in Assen belangrijk en willen daarnaast de klimaatdoelen van 2050 halen. In Assen liggen kansen om deze doelen te behalen met warmtenetten. Wij gaan daarom het zoekgebied voor een warmtenet in de proeftuin in De Lariks uitbreiden. Dat geeft ons mogelijkheden om samen te gaan werken met Woningcorporatie Actium. Wij bieden het voorstel voor warmtenetten en een warmtebedrijf aan de raad aan.

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

We hebben een aantal stappen gezet in de verduurzaming van ons gemeentelijk vastgoed. Zo hebben we luchtbehandelingsinstallaties in het Markehuus en Podium Zuidhaege vernieuwd. Bij die laatste locatie is ook een deel van de installaties vervangen door aardgasvrije varianten, net als bij MFA Schakelveld. Binnenkort starten wij met de verduurzaming van het stadhuis.

1.6 Wonen

Versnellen woningbouw

We hebben zicht op woningbouwplannen en kansrijke locaties. We investeren gericht in onze stad en dragen met meer actieve grondverwerving bij aan de verdere ontwikkeling. We zetten in op een kwalitatief hoogwaardige en duurzame ontwikkeling van de stad. Dat betekent dat wij in voorkomende gevallen een beroep op onze reserves doen om tekorten op de exploitatie te dekken. Verder starten we met de bouw van flexwoningen voor starters op de woningmarkt - zoals jongeren en statushouders - en spoedzoekers. Daarmee wordt er € 28 miljoen extra geïnvesteerd in sociale woningbouw.

Ook de ontwikkeling van het Havenkwartier heeft verder vorm gekregen met het vaststellen van de structuurvisie.

Voor iedereen

Om de woningkwaliteit en doorstroming te verbeteren en 30% sociale huur te stimuleren hebben we de doelgroepenverordening, het vereveningsfonds en de opkoopbescherming vastgesteld. Met de taskforce sociale woningbouw zetten we in op versnelling van projecten met de grootste woningbouwcorporaties. Dankzij de vaststelling van een vestigingsbeleid voor nieuwe zorginitiatieven kunnen we nu beter rekening houden met de draagkracht van buurten

Ook de komende jaren blijven we daarop inzetten. We ontwikkelen een woon-zorgvisie voor Assen. De raad heeft hier ook om gevraagd. Wij zorgen voor een integrale notitie, die ook is afgestemd met de regio.

Groen

Wij zijn de groenste stad van Nederland. Ook is in december 2023 de Groenvisie vastgesteld in de raad. We zetten in op het Verbeteren van groen, het Verbinden van groen en het Vergroten van groen. De komende jaren investeren we daarom in de uitvoering van de Groenvisie, waarbij we de komende 20 jaar 10% van ons areaal vervangen en/of renoveren.

1.7 Organisatie & Financiën

Organisatie

Digitale transformatie

Een slimme stad zet digitale technologieën en informatie in om het leven van haar inwoners te vergemakkelijken. “Digital Decade” is een Europees programma waarin we aan de slag moeten voor 2030 om de digitale ontwikkeling en vernieuwingen te stimuleren. Dat leidt onder meer tot 13 Europese wetten. Wij brengen voor de begroting 2025 in beeld wat de invoering van deze wetten van de gemeente gaat vragen: wat is er nodig om de basis op orde te brengen voor de komende jaren, welke wettelijke verplichtingen moeten we nakomen en wat moeten we doen om klaar te zijn voor de toekomst. Ook verdiepen we ons in innovaties in onze ICT en informatievoorziening die kunnen leiden tot efficiënter werken en betere dienstverlening.

Arbeidsmarktstrategie

De arbeidsmarkt is volop in beweging en er is veel concurrentie bij openstaande functies. Dat vraagt van ons een passende arbeidsmarktstrategie. We gaan daarom met een aansprekende campagne laten zien wat werken bij de gemeente Assen uniek maakt. Waarbij we ook actief op zoek gaan naar potentiële kandidaten. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat we een aantrekkelijke werkgever zijn en blijven voor onze huidige medewerkers. Dat doen we onder meer door te investeren in strategische personeelsplanning en persoonlijke ontwikkeling. Ook onderzoeken we of de waardering van functies in onze organisatie nog passend is. Hiermee houden rekening in het meerjarenperspectief.

Financiën

We begonnen deze kaderbrief met aangekondigde kortingen van het Rijk op de gemeentelijke inkomsten. Daar sluiten we ook mee af. Wij willen de afspraken die we twee jaar geleden in het bestuursakkoord hebben gemaakt niet herzien. Wij sturen op een structureel sluitende begroting. We zijn sterk terughoudend met boventrendmatige verhogingen van gemeentelijke belastingen. Voor 2025 volgen we deze lijn. Om onze begroting voor de komende jaren ook sluitend te krijgen, gaan we scherper aan de wind zeilen.

Medebewindstaken

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft voor het eerst een begrotingsadvies 2025-2028 gegeven. Het advies is om te kijken naar de medebewindstaken die gemeenten in opdracht van het Rijk uitvoeren. Het overgrote deel van het takenpakket van gemeenten is door het Rijk opgelegd. Dat zijn de medebewindstaken. De beleidsvrijheid die gemeenten hebben, verschilt per taak. De VNG heeft vorig jaar het rapport ‘Taken en middelen in balans’ laten maken. Dat rapport hebben wij gebruikt, waardoor onze bevindingen ook te vergelijken zijn met andere gemeenten. Ons vertrekpunt voor de gesprekken met de organisatie was dat het gemeentefonds in 2026 zal dalen met €2,3 miljard. Voor Assen betekent dit €9,8 miljoen minder inkomsten. Wij hebben aan de organisatie gevraagd om de consequenties voor inwoners, organisaties en bedrijven inzichtelijk te maken.

De consequenties zijn groot. Zo kunnen wij de woningbouw niet stimuleren en geen bijdrage leveren aan de woningnood. Het verduurzamen van Assen zullen we moeten faseren. Klimaatdoelen gaan we niet op tijd halen. Investeren in wijken wordt lastig. Bepaalde voorzieningen en ambities zullen we moeten bijstellen, zoals de wijkplannen. De druk op het zorgstelsel wordt vergroot. Dus langere

wachtlijsten, minder goed aansluitende en passende zorg. Dat zal gaan leiden tot een grotere zorgvraag naar zwaardere, gespecialiseerde en duurdere hulp. Alle investeringen die we hebben gedaan om zwaardere zorg te voorkomen, worden tenietgedaan.

Samen optrekken

Onze bevindingen delen we met onze netwerken. Zoals we al in het bestuursakkoord hebben geschreven: de vraagstukken die op ons afkomen, zijn niet altijd in Assen op te lossen. Samen met de G40 en de VNG blijven we ons inzetten om het ravijnjaar 2026 af te wenden. In mei 2024 hebben wij tijdens een extra Algemene Ledenvergadering van de VNG ingestemd met een resolutie en met moties die het Rijk oproepen om in het belang van onze inwoners een stap te zetten voor een goede structurele financiële uitgangspositie voor gemeenten. Wij hebben moties ondersteund die de VNG de opdracht geeft om te starten met een ‘takengesprek’, waar taken en middelen weer in balans komen.

Gezond gemeentelijk huishoudboekje

Wij bereiden ons ook voor op het jaar 2026. We gaan nu nog niet bezuinigen maar om het gemeentelijk huishoudboekje gezond te houden, moeten we keuzes maken.

Als eerste gaan we bij nieuwe ontwikkelingen en nieuwe voorstellen nog nadrukkelijker rekening houden met de gevolgen voor de begroting.

Ten tweede hebben we een analyse gemaakt van de resultaten van de jaarrekeningen van de afgelopen 3 jaren. De afgelopen jaren zien we op een aantal budgetten overschotten en dat willen we voorkomen. Dus hebben we per programma bij de lasten en de baten in beeld gebracht welke bedragen potentieel kunnen worden gevonden. Dit geeft een indicatie. Wij hebben de organisatie gevraagd om nader onderzoek naar het werkelijke potentieel. De onderzoeksresultaten moeten voor de kaderbrief van 2026 klaar zijn.

Ten derde is het vanuit financieel oogpunt goed om voorbereid te zijn op de, zoals het nu lijkt, structurele tekorten voor 2026 en verder. Daarom hebben wij de organisatie gevraagd om een aanpak te ontwikkelen hoe we een besparingsopgave kunnen oppakken. Ontstaat de situatie dat we moeten bezuinigen, dan zijn we erop voorbereid. Deze aanpak moet voor de kaderbrief van 2026 klaar zijn.

2. Financieel perspectief 2025-2028

Algemeen

In dit hoofdstuk informeren we u over het financieel perspectief voor de jaren 2025 tot en met 2028. Ook geven we een doorkijk in de ontwikkeling van de vrije ruimte in de gemeentelijke reserves. Om dit perspectief te bepalen hebben we gebruik gemaakt van de 'Financiële uitgangspunten 2025-2028' (zie hoofdstuk 3).
Het gepresenteerde meerjarenperspectief in deze kaderbrief gebruiken we als basis voor de samenstelling van de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028.

Ontwikkeling gemeentefonds

Zoals al eerder is vermeld is er voor 2026 en verder geen oplossing in zicht voor de ingeboekte kortingen op het gemeentefonds en is de opschalingskorting afgeschaft.

Tot nu toe was voor het bepalen van de loon- en prijsontwikkeling van het gemeentefonds de ‘trap-op-trap-af’-methode van kracht. De verwachting was dat deze methode vanaf 2027 vervangen zal gaan worden door de nieuwe berekeningsmethodiek op basis van het bruto binnenlands product. Uit de Rijksvoorjaarsnota 2024 blijkt dat deze voor 2027 aangekondigde wijziging in de berekeningssystematiek voor lonen, prijzen en volume al in 2024 wordt ingevoerd.

In het hoofdlijnenakkoord is afgesproken dat specifieke uitkeringen, ook wel SPUK-regelingen genoemd, worden afgeschaft en dat deze middelen met een efficiencykorting van 10% worden toegevoegd aan het gemeentefonds. Ook zal er sprake zijn van herverdeeleffecten. Deze maatregel wordt nog verder uitgewerkt.

Gemeenten ontvangen voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), middelen via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Om de houdbaarheid van de Wmo te borgen is afgesproken dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar apart wordt gefinancierd. Hoe dit wordt vormgegeven is op dit moment in onderzoek. Zodra hierover meer bekend is nemen we dit op in de reguliere Planning & Control-producten.

Meerjarenperspectief 2025-2028

In het financieel meerjarenperspectief zijn de verwachte autonome ontwikkelingen op basis van het bestaande beleid voor de komende jaren verwerkt. Het gaat om de loon- en prijsontwikkeling, de bijstelling van de eigen inkomsten en andere ontwikkelingen. In dit beeld is ook de meest actuele informatie uit de begrotingen 2025 van onze verbonden partijen en de op hoofdlijnen uitgewerkte Meicirculaire 2024 verwerkt. We geven in het onderdeel ‘Beleidsontwikkelingen’ de aanvullende financiële inzet voor de periode 2025-2028 weer.

Uit onderstaande tabel komt naar voren dat voor de jaren 2026 tot en met 2028 structurele tekorten zichtbaar zijn. Deze zijn grotendeels het gevolg van de korting op het gemeentefonds van € 2,3 miljard met ingang van 2026. Voor Assen betekent dit een korting van € 9,8 miljoen.

Meerjarenbeeld 2025-2028

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Actueel meerjarenbeeld 2025-2028	**-6.210**	**-11.483**	**-9.661**	**-12.280**
Structureel	**2.864**	**-9.020**	**-10.126**	**-12.376**
1. Vertrekpunt Kaderbrief 2025	**6.254**	**-8.163**	**-8.354**	**-8.354**
Begroting 2024: MJP 2025-2028	6.270	-8.147	-8.338	-8.338
College/raadsbesluiten tot 1 mei 2024	-16	-16	-16	-16
2. Autonome ontwikkelingen	**-4.491**	**-4.343**	**-4.809**	**-12.166**
Kostenstijging sociaal domein	-2.574	-3.073	-3.596	-5.581
Verbonden partijen	39	21	-107	-1.347
Overige autonome ontwikkelingen	-1.956	-1.290	-1.106	-5.238
3. Hoofdlijnen meicirculaire 2024	**1.573**	**4.150**	**3.753**	**9.255**
Financieel effect meicirculaire 2024	1.573	4.150	3.753	9.255
4. Bestuursakkoord 2022-2026	**-405**	**-405**	**-405**	**-405**
Inburgering / nieuwkomers	-130	-130	-130	-130
Vroegsignalering	-150	-150	-150	-150
Meedoen in het groen (groenvisie)	-125	-125	-125	-125
5. Beleidsontwikkelingen	**-67**	**-259**	**-311**	**-706**
Groene stad van het Noorden: Groenvisie Assen 2040 (vervangingsbudget)		-17	-34	-51
Integraal Huisvestingplan Primair onderwijs		-175	-210	-588
Uitbreiding formatie BOA (uitwerking motie Kloosterveen)	-67	-67	-67	-67
Incidenteel	**-9.074**	**-2.463**	**465**	**96**
1. Vertrekpunt Kaderbrief 2025	**-2.835**	**-1.163**	**490**	**490**
Begroting 2024: MJP 2025-2028	-2.835	-1.163	490	490
2. Autonome ontwikkelingen	**-155**	**-155**		**-369**
Overige autonome ontwikkelingen	-155	-155		-369
3. Hoofdlijnen meicirculaire 2024	**-2.739**			
Financieel effect meicirculaire 2024	-2.739			
4. Bestuursakkoord 2022-2026	**-1.810**	**-1.120**		
Werken vanuit de wijk	-120	-120		
Inburgering / nieuwkomers	-190			
Uitvoering sportakkoord	-250	-250		
Stadsmarketing	-400	-400		
Inwonersparticipatie	-700	-350		
Ontwikkelen strategische agenda circulariteit	-150			
5. Beleidsontwikkelingen	**-1.535**	**-25**	**-25**	**-25**
Woningmarkt sluit aan bij behoefte: ontwikkelen Woonzorgvisie	-50			
Verlagen CO2 uitstoot: verruiming zoekgebied warmtenet Lariks	-225			
Groene stad van het Noorden: BOSS versnelde uitvoering, maatwerk en borging	-100			
Ruimtelijke Economische Visie	-275	-25	-25	-25
Vrijetijdseconomie: 100 jaar TT in 2025	-400			
Kosten maatschappelijke opvang (Leger des Heils)	-385			
Viering 80 jaar vrijheid in 2025	-100			

Toelichting op meerjarenperspectief 2025-2028

In dit hoofdstuk gaan we kort in op de belangrijkste ontwikkelingen, waarbij ook is gekeken naar het vertrekpunt voor de Kaderbrief 2025. In de periode van november 2023 tot 1 mei 2024 is één besluit genomen die het financieel beeld van de begroting 2025-2028 beïnvloed. Dit besluit heeft betrekking op de verzwaarde elektra aansluiting De Werf. Met dit besluit ontstaat een nieuw vertrekpunt voor de samenstelling van de Kaderbrief 2025.

Autonome ontwikkelingen

Zowel de ontwikkeling van de prijzen als de lonen is naar boven bijgesteld ten opzichte van de verwachtingen in de begroting 2024. We gaan hierbij uit van de verwachtingen uit het Centraal Economisch Plan (CEP) 2024 van het Centraal Planbureau (CPB). Deze ontwikkelingen zijn vertaald in de financiële (technische) uitgangspunten. Het financieel effect hiervan bedraagt voor de periode 2025 € 4,5 miljoen en voor 2028 € 10,8 miljoen.

De ontwikkeling in de begrotingen 2025 en meerjarenramingen 2026-2028 van de Verbonden partijen ten opzichte van de begroting 2024 jaarschijven 2025–2027 is nagenoeg budgettair neutraal. Voor 2028 stijgen de lasten met € 1,3 miljoen.

Hoofdpunten Meicirculaire 2024

Structureel aanvullende middelen

Met ingang van 2026 vervalt de opschalingskorting. Het gaat hier om een bedrag van €2,7 miljoen aan extra inkomsten. De ruimte onder het plafond van het btw-compensatiefonds is hoger. Voor Assen gaat het om een bedrag van € 1,0 miljoen aan extra inkomsten. Aanpassingen in de uitkeringsbasis en uitkeringsfactor leidt tot een positieve bijstelling van de uitkering van € 1,7 miljoen in 2025 tot € 2,3 miljoen in 2028.

Accresontwikkeling 2025-2028

De accresontwikkeling (de toe- of afname van het gemeentefonds is gekoppeld aan de mutatie van het bruto binnenlands product (BBP) is neerwaarts bijgesteld aan de hand van de uitkomsten van het CEP2024. Dit leidt tot een nadeel € 1,2 miljoen in 2025 oplopend naar € 2,1 miljoen in 2027. In 2028 is de accresontwikkeling € 3,2 miljoen positief.

Eenmalige uitname gemeentefonds 2025

In 2025 is een eenmalige uitname uit het gemeentefonds voorzien van in totaal € 675 miljoen. Voor Assen leidt tot een incidenteel nadeel van € 2,7 miljoen in 2025.

Vrije ruimte in reserves

De gemeentelijke reservepositie is ten opzichte van het geschetste beeld bij de begroting 2024 gewijzigd. Het beeld dat we nu presenteren is geactualiseerd met de uitkomst van de jaarrekening 2023 en de aanvullende besluiten van uw raad over de inzet van middelen uit de algemene reserve. Het is gebruikelijk dat we bij de kaderbrief de uitkomsten van de begroting en meerjarenraming ook vertalen in de doorkijk van de vrije ruimte in de gemeentelijke reserves. De uitkomst van het nu gepresenteerde perspectief 2025-2028 is in onderstaand overzicht opgenomen.

Vrije ruimte algemene reserve en investeringsfonds

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
Vrije ruimte reserves	**60.180**	**52.935**	**40.217**	**30.520**	**18.205**
Algemene reserve	**56.180**	**48.935**	**36.217**	**26.520**	**14.205**
Stand reserve	**63.202**	**55.992**	**43.309**	**33.647**	**21.367**
Beginstand	74.555	63.202	55.992	43.309	33.647
Vastliggende mutaties	-6.227				
Reserve Jaarovergang 2023	-1.081				
Vorming amortisatiereserve Stadhuis	-2.500				
Afboeken boekwaarde Milieupark			-1.200		
Bijdrage TT-museum		-1.000			
Begrotingsresultaten 2024 en mjp 2025-2027	-1.545	3.397	-9.347	-7.848	
Kaderbriefresultaten 2025 en mjp 2026-2028		-9.607	-2.136	-1.813	-12.280
Veiligheidsmarge	**-7.022**	**-7.057**	**-7.092**	**-7.127**	**-7.162**
Risicobuffer	-7.022	-7.057	-7.092	-7.127	-7.162
Reserve investeringsfonds	**4.000**	**4.000**	**4.000**	**4.000**	**4.000**
Stand investeringsfonds	**4.000**	**4.000**	**4.000**	**4.000**	**4.000**
Investeringsfonds	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000

3. Financiële uitgangspunten 2025-2028

Algemeen

De robuustheid en houdbaarheid van de gemeentelijke financiën blijven onverminderd onze aandacht houden. We staan voor een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent dat structurele lasten gedekt moeten worden door structurele baten en dat de incidentele lasten gedekt moeten worden door incidentele of structurele baten. Als dit niet het geval is wordt ook de meerjarenraming hierop getoetst. De term reëel heeft betrekking op de mate van realiteit van de (meerjaren-)ramingen.

Bestuursakkoord Dichtbij & Daadkrachtig

De financiële beleidskaders in het Bestuursakkoord Dichtbij & Daadkrachtig dragen bij aan onze doelstelling. Daarom benoemen we deze in dit hoofdstuk expliciet.

Het vertrekpunt zijn de landelijke wetten en onze verordeningen en regels. We hebben daarnaast in het Bestuursakkoord Dichtbij & Daadkrachtig aanvullende spelregels opgesteld die ervoor moeten zorgen dat we nu en in de toekomst financieel gezond blijven.

Algemene basisprincipes

Om invulling te geven aan de hierboven genoemde uitgangspunten zijn voor de opbouw en samenstelling van de product- en de programmabudgetten voor de begroting 2025 en van de financiële prognoses voor de periode 2026-2028 de volgende basisprincipes van toepassing:

- Het aanvaarde beleid, de geactualiseerde budgetten 2024 op basis van het Herstelplan 2020-2024 en de prognoses tot en met de Kaderbrief 2025.
- De op te nemen budgetten voor ambities geformuleerd in het Bestuursakkoord 2022-2026 Dichtbij & Daadkrachtig.
- Besluiten van college en raad met een meerjarig effect tot 1 mei 2024.
- De ramingen en prognoses van de gemeenschappelijke regelingen (GR-en) volgens de begrotingen 2025 en de meerjarenramingen 2026-2028.
- De toepassing van beleids-, reken- en spelregels volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- De relevante kadernota's en notities van de gemeente Assen.
- De ramingen en prognoses van de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn gebaseerd op de cijfers uit de Meicirculaire 2024 en Septembercirculaire 2024.

Financiële uitgangspunten 2025 - 2028

Bij de Kaderbrief 2025 geven wij inzicht in de financieel-technische uitgangspunten voor de samenstelling van begroting 2025 en de financiële prognose voor de periode 2026-2028. Deze financieel-technische uitgangspunten zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2024 (vervolgens CEP2024) van het Centraal Planbureau (CPB).

Loon- en prijsontwikkelingen
Om de taken op het met uw raad afgesproken niveau uit te voeren is het noodzakelijk om de budgetten in de begroting waardevast te houden. Dit doen we met het opnemen van loon- en prijsontwikkelingen. Daarmee blijven we duurzaam in staat om de uit te voeren taken op het afgesproken niveau uit te voeren.

Loonontwikkeling
De cao-onderhandelingen voor 2024 tussen de werkgevers en vakbonden hebben geresulteerd in een akkoord voor 2024 tot en met 31 maart 2025. De loonontwikkeling bedraagt voor 2025 4,6% ten opzichte van het werkelijk salarisniveau van februari 2024 en is daarmee het vertrekpunt voor de samenstelling van de begroting 2025. Voor de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028 ramen we de loonontwikkeling in lijn met het CEP 2024 en de Meicirculaire 2024 op basis van de loonvoet sector overheid.

Tabel Loonontwikkeling	2025	2026	2027	2028
CEP 2024	4,60%	3,80%	4,80%	4,00%
CEP 2023	5,80%	4,80%	4,20%	-
Mutatie	-/-1,20%	-/-1,00%	0,60%	4,00%
Mutatie cumulatief tov mjp 2025-2028	-/-1,20%	-/-2,20%	-/-1,60%	2,40%

Prijsontwikkeling
De prijsontwikkeling is gebaseerd op het CEP2024 en de Meicirculaire 2024 volgens de prijs bruto binnenlands product (BBP). Deze is van toepassing over de beïnvloedbare budgetten. Voor 2025 bestaat deze aanpassing uit de twee delen. Het gaat hier om de nacalculatie van de prijsontwikkeling over de periode 2020-2024 en de herijking van de prijsontwikkeling van 2025. Voor de meerjarenraming 2026-2028 is alleen sprake van een herijking van de prijsontwikkeling.

Tabel prijsontwikkeling	2025	2026	2027	2028
CEP 2024	2,30%	2,60%	2,60%	2,50%
CEP 2023	2,80%	2,70%	2,50%	-
Mutatie	**-/-0,50%**	**-/-0,10%**	**0,10%**	**2,50%**
Nacalculatie 2020-2024	3,00%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Mutatie	**2,50%**	**-/-0,10%**	**0,10%**	**2,50%**
Mutatie cumulatief t.o.v. mjp 2025-2028	**2,50%**	**2,40%**	**2,50%**	**5,00%**

Gemeentelijke belastingen
De visie op het eigen fiscale beleid en de ontwikkelingen daarin maken onderdeel uit van het Bestuursakkoord Dichtbij & Daadkrachting. Voor het waardevast houden van onze belastinginkomsten gaan we uit van de volgende trendmatige verhogingen:

- Afvalstoffenheffing en rioolheffing: 100% kostendekkende tarieven.
- Toeristenbelasting: verhoging basistarief trendmatig met € 0,05 p.p.p.n.

- Onroerendezaakbelastingen: mutatie volgens prijs nationaal bestedingen 2023 (pnb).

Ontwikkeling onroerendezaakbelastingen	2025	2026	2027	2028
CEP 2024	6,30%	3,30%	2,20%	2,60%
CEP 2023	6,10%	2,80%	2,50%	-
Mutatie	**0,20%**	**0,50%**	**-/-0,30%**	**2,60%**
Cumulatief effect t.o.v. mjp 2025-2028	**0,20%**	**0,70%**	**0,40%**	**3,00%**

- Overige leges en heffingen: mutatie volgens het cpi tot maximaal 100% kostendekking.
- Parkeerbelasting (straatparkeren): geen verhoging over de periode 2025-2027 (besluitvorming Herstelplan 2020-2024). Voor 2028 volgens overzicht.
- Naheffingsaanslag: hiervoor geldt het maximale rijkstarief.

Voor de overige leges en heffingen mutatie volgens consumentenprijsindex (cpi)	2025	2026	2027	2028
CEP 2024	2,80%	2,40%	2,30%	2,30%
CEP 2023	2,50%	2,40%	2,30%	-
Mutatie	**0,30%**	**0,00%**	**0,00%**	**2,30%**
Nacalculatie 2024	-/-0,20%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Cumulatief effect t.o.v. mjp 2025-2028	**0,10%**	**0,10%**	**0,10%**	**2,40%**

Overige inkomsten
Net als bij de *budgetten voor de uitvoering van take*n blijven ook de *overige inkomsten* waardevast. Dit betekent dat we uitgaan van een trendmatige verhoging volgens de cpi-juniraming 2024.

Overige inkomsten
We begroten een trendmatige verhoging volgens de cpi-raming CEP 2024. Vooralsnog gaan we voor 2025 uit van een ontwikkeling 2,90% en voor de jaren 2026 en verder 2,80%, 2,40% en 2,30%.

Parkeerinkomsten (parkeergarages)
Geen verhoging over de periode 2025-2027 (besluitvorming Herstelplan 2020-2024). Voor 2028 gaan we uit van een verhoging van 2,30%.

Huren
We begroten een trendmatige verhoging volgens cpi-raming van juni 2024. Vooralsnog gaan we voor 2025 uit van een ontwikkeling 2,90% en voor de jaren 2026 en verder 2,80%, 2,40% en 2,30%.

Rentebeleid
Het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) is erop gericht om economische groei en werkgelegenheid te stimuleren. Daarvoor is prijsstabiliteit nodig met een gezond inflatieniveau. Het streefgetal is een inflatieniveau van 2%. De instrumenten die de ECB daarvoor beschikbaar heeft is het verhogen van de rentetarieven en het verkrappen van de geldhoeveelheid voor het verstrekken van kredieten.

Om de inflatie te verminderen heeft de ECB in 2022 en 2023 maatregelen genomen door het verminderen van de geldhoeveelheid en het verhogen van de rentes op de geld en kapitaalmarkt. De ECB heeft aangekondigd dat de rentetarieven zullen worden verhoogd, zo lang als nodig is om de inflatie terug te brengen naar de doelstelling van 2% op middellange termijn.

Het verwachte beeld van de inflatie komt uit op 2,9% in 2024 en voor 2025 2,8%. Dit is nog boven de doelstelling van 2%. De ECB heeft aangegeven dat zij het eerste half jaar van 2024 wil vasthouden aan de huidige rentetarieven. Het ECB deposito-rentetarief is nu 4%.

De ECB erkent dat de Europese economie afzwakt, maar vindt dat vooralsnog geen reden voor een vlotte neerwaartse bijstelling van de rentetarieven. Op basis van de inflatieprognoses in combinatie met afzwakkende economische ontwikkeling is de verwachting dat de ECB haar rentetarieven in de tweede helft van 2024 verlaagt. Met deze verwachting in de hand en tegelijkertijd ook voorzichtigheid verwachten we dat het renteniveau voor 2025 zal uitkomen tussen de 3,0% en 3,5%.

In verband met een duurzaam rentebeleid gaan we voor het aantrekken van nieuwe langlopende leningen voor 2025 vooralsnog uit van 3,50% en voor de jaren 2026-2028 3,00%.

Met het huidige gemiddelde rentebeeld van de bestaande gemeentelijk leningenportefeuille van 1,30%, de verwachtingen over het renteniveau voor 2025-2028 gecombineerd met de investeringsopgave en daarbij behorende financieringsbehoefte voor 2024-2028, is een wijziging van het interne rentepeil tot en met 2028 nog niet nodig. Het huidige niveau voor materiële vaste activa en indexatie amortisatiereserves voor 2025-2028 blijft daarmee ongewijzigd op 1,8%.